दैनिक चालू घडामोडी 28.08.2022

महत्त्वाच्या बातम्या: जग

बुखारेस्ट नाइन (B9)

बातम्यांमध्ये का

- अलिकडेच बुखारेस्ट नाइनने नाटोच्या (नॉर्थ अटलांटिक ट्रीटी ऑर्गनायझेशन) पूर्वेकडील 'विस्तारा'विषयीचा रशियन दावा फेटाळून लावला.
- उत्तर अटलांटिक करार संघटना ही पूर्वेकडे "विस्तार" करणारी संघटना नाही, तर हे देश स्वतंत्र युरोपियन राज्ये म्हणून आहेत ज्यांनी स्वत: पश्चिमेकडे जाण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे त्यांनी अधोरेखित केले.

बुखारेस्ट नाइन (B9) बद्दल:

- शीतयुद्धाच्या समाप्तीनंतर अमेरिकेच्या नेतृत्वाखालील लष्करी युतीचा भाग बनलेल्या पूर्व युरोपमधील नऊ NATO देशांचा हा गट आहे.
- त्याची स्थापना 4 नोव्हेंबर 2015 रोजी झाली आणि रोमानियाची राजधानी बुखारेस्ट येथून तिचे नाव घेतले गेले.
- बुखारेस्ट येथे मध्य आणि पूर्व युरोपमधील राज्यांच्या उच्च-स्तरीय बैठकीत 2014 पासून रोमानियाचे अध्यक्ष असलेले क्लॉस इओहानिस आणि ऑगस्ट 2015 मध्ये पोलंडचे अध्यक्ष बनलेले आंद्रेज डुडा यांच्या पुढाकाराने हा गट तयार करण्यात आला.

रचना:

- B9 सदस्य राष्ट्रांमध्ये रोमानिया, पोलंड, हंगेरी, बल्गेरिया, झेक प्रजासत्ताक, स्लोव्हाकिया आणि एस्टोनिया, लॅटव्हिया आणि लिथुआनिया या तीन बाल्टिक प्रजासत्ताकांचा समावेश आहे.
- B9 चे सर्व सदस्य युरोपियन युनियन (EU) आणि नॉर्थ अटलांटिक ट्रीटी ऑर्गनायझेशन (NATO) चा भाग आहेत.
- **Source: Indian Express**

WHO ग्लोबल सेंटर ऑफ ट्रॅडिशनल मेडिसिन

बातम्यांमध्ये का

- गुजरातमधील जामनगर येथे भारतात डब्ल्यूएचओ ग्लोबल सेंटर फॉर ट्रॅडिशनल मेडिसीन (डब्ल्यूएचओ-जीसीटीएम) स्थापन करण्यासाठी आयुष मंत्रालयाने जागतिक आरोग्य संघटनेशी (डब्ल्यूएचओ) यजमान देश करारावर स्वाक्षऱ्या केल्या आहेत, गुजरातमधील इन्स्टिट्यूट ऑफ ट्रेनिंग अँड रिसर्च इन आयुर्वेद (आयटीआरए) येथे अंतरिम कार्यालयासह.
- आयुष मंत्रालयाचे सचिव वैद्य राजेश कोटेचा आणि डब्ल्यूएचओचे महासंचालक डॉ. टेड्रोस अधानोम घेब्रेयेसस यांनी जिनिव्हा येथे या करारावर स्वाक्षऱ्या केल्या.

मुख्य मुद्दे

- या केंद्राला भारत सरकारकडून सुमारे USD 250 दशलक्ष गुंतवणुकीचे समर्थन केले जाईल.
- GCTM हे जगभरातील पारंपारिक औषधांसाठी पहिले आणि एकमेव ग्लोबल सेंटर (कार्यालय) असेल.
- हे पारंपारिक औषध पद्धती आणि उत्पादनांवरील धोरणे आणि मानकांसाठी एक ठोस पुरावा आधार तयार करण्यावर लक्ष केंद्रित करेल आणि देशांना त्यांच्या आरोग्य प्रणालींमध्ये योग्य ते समाकलित करण्यात मदत करेल आणि चांगल्या आणि शाश्वत प्रभावासाठी त्याची गुणवत्ता आणि सुरक्षितता नियंत्रित करेल.
- 21 एप्रिल 2022 रोजी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या उपस्थितीत भूमिपूजन समारंभ होईल.

Source: PIB

महत्त्वाच्या बातम्या: भारत

निर्यात तयारी निर्देशांक 2021

बातमीत का

- NITI आयोगाने, स्पर्धात्मकता संस्थेच्या भागीदारीत, निर्यात तयारी निर्देशांक (EPI) 2021 ची दुसरी आवृत्ती जारी केली.
- या आवृत्तीने दाखवले आहे की बहुतांश 'कोस्टल स्टेट्स' सर्वोत्तम कामगिरी करणारे आहेत, ज्यामध्ये गुजरात अव्वल कामगिरी करणारा आहे.

मुख्य मुद्दे

- NITI आयोगाच्या निर्यात पूर्वतयारी निर्देशांक 2021 च्या दुसऱ्या आवृत्तीमध्ये गुजरातने अव्वल स्थान कायम ठेवले असून त्यानंतर महाराष्ट्र, कर्नाटक, तामिळनाडू, हरियाणा, उत्तर प्रदेश, मध्य प्रदेश, पंजाब, आंध्र प्रदेश आणि तेलंगणा या राज्यांनी शीर्ष 10 कामगिरी केली आहे.

- केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये, दिल्ली निर्देशांकात अव्वल आहे, त्यानंतर गोवा, जम्मू आणि काश्मीर, चंदीगड आणि पुदुचेरी आहेत तर उत्तराखंड, हिमाचल प्रदेश, त्रिपुरा, सिक्कीम आणि मणिपूर हिमालयातील राज्यांमध्ये पहिल्या पाच वेगाने आहेत.
- हा अहवाल भारताच्या निर्यातीतील यशांचे सर्वसमावेशक विश्लेषण आहे.
- राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेश (UTs) द्वारे निर्देशांकाचा वापर त्यांच्या समवयस्कांच्या विरूद्ध त्यांच्या कामगिरीचे बेंचमार्क करण्यासाठी आणि उपराष्ट्रीय स्तरावर निर्यात-नेतृत्व वाढीस चालना देण्यासाठी उत्तम धोरण यंत्रणा विकसित करण्यासाठी संभाव्य आव्हानांचे विश्लेषण करण्यासाठी केला जाऊ शकतो.

निर्यात पूर्वतयारी निर्देशांक (ईपीआय) विषयी:

- निर्यात पूर्वतयारी निर्देशांक हा उपराष्ट्रीय निर्यात प्रोत्साहनासाठी महत्त्वाच्या असलेल्या मूलभूत क्षेत्रांची ओळख पटविण्याचा डेटा-आधारित प्रयत्न आहे.
- ईपीआयमध्ये राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांना चार मुख्य स्तंभांवर स्थान देण्यात आले आहे—धोरण; बिजनेस इकोसिस्टम; निर्यात इकोसिस्टम; निर्यात कामगिरी—आणि ११ उपस्तंभ—निर्यात प्रोत्साहन धोरण; संस्थात्मक चौकट; व्यावसायिक वातावरण; पायाभूत सुविधा; ट्रान्सपोर्ट कनेक्टिविटी; फायनान्समध्ये प्रवेश; निर्यात पायाभूत सुविधा; व्यापार समर्थन; संशोधन आणि विकास पायाभूत सुविधा; निर्यात विविधीकरण; आणि ग्रोथ ओरिएंटेशन.

Source: PIB

भारताच्या राष्ट्रपतींनी आयएनएस वलसुराला राष्ट्रपतींचा रंग सादर केला

बातमीत का

- भारताचे राष्ट्रपती राम नाथ कोविंद यांनी INS वालसुराला प्रतिष्ठित राष्ट्रपती रंग प्रदान केला.

राष्ट्रपतींच्या रंगाबद्दल:

- शांतता आणि युद्धात राष्ट्रासाठी केलेल्या अपवादात्मक सेवेच्या सन्मानार्थ लष्करी तुकडीला राष्ट्रपतींचा रंग दिला जातो.
- 27 मे 1951 रोजी डॉ. राजेंद्र प्रसाद यांनी राष्ट्रपती रंगाने सन्मानित केलेले भारतीय नौदल हे पहिले भारतीय सशस्त्र दल होते.

आयएनएस वलसुराबद्दल:

- आयएनएस वलसुराचा वारसा १९४२ सालचा आहे, जेव्हा ऑपरेशनल आवश्यकतेमुळे दुसर् या महायुद्धादरम्यान रॉयल इंडियन नेव्हीची मारक क्षमता वाढविण्यासाठी प्रगत टॉर्पेडो प्रशिक्षण सुविधा तयार करणे अनिवार्य केले होते.
- भारत प्रजासत्ताक झाल्यानंतर ०१ जुलै १९५० रोजी या युनिटचे नाव आयएनएस वलसुरा असे ठेवण्यात आले.

Source: PIB

5 ऑक्टोबर हा राष्ट्रीय डॉल्फिन दिवस म्हणून साजरा केला जाईल

बातमीत का

- केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालयाने 5 ऑक्टोबर हा राष्ट्रीय डॉल्फिन दिवस म्हणून नियुक्त केला आहे, जो या वर्षीपासून दरवर्षी साजरा केला जाईल.
- राष्ट्रीय डॉल्फिन दिन नियुक्त करण्याचा निर्णय राष्ट्रीय वन्यजीव मंडळाच्या (NBWL) स्थायी समितीने घेतला.

मुख्य मुद्दे

- डॉल्फिन हे निरोगी जलीय परिसंस्थेचे आदर्श पर्यावरणीय निर्देशक म्हणून काम करतात आणि डॉल्फिनचे संवर्धन केल्याने, प्रजातींच्या अस्तित्वासाठी आणि त्यांच्या उपजीविकेसाठी जलचर प्रणालीवर अवलंबून असलेल्या लोकांना देखील फायदा होईल.
- गंगेचे डॉल्फिन ही एक सूचक प्रजाती आहे, जिची स्थिती गंगा परिसंस्थेसाठी आणि त्या परिसंस्थेच्या परिसंस्थेतील इतर प्रजातींच्या एकूण स्थितीबद्दल माहिती प्रदान करते आणि पाण्याच्या गुणवत्तेत आणि प्रवाहातील बदलांसाठी अत्यंत असुरक्षित असते.
- इंटरनॅशनल युनियन फॉर कॉन्झर्व्हेशन ऑफ नेचर रेड लिस्टमध्ये हे धोक्यात म्हणून वर्गीकृत आहे.
- 2012 आणि 2015 मध्ये WWF-भारत आणि उत्तर प्रदेश वन विभागाच्या मूल्यांकनात गंगा, यमुना, चंबळ, केन, बेतवा, सोन, शारदा, गेरुवा, घागरा, गंडक आणि राप्तीमध्ये 1,272 डॉल्फिनची नोंद झाली.
- **Source: HT**

महत्त्वाच्या बातम्या : राज्य

नागपूरात पहिल्यांदाच एरोमॉडेलिंग शोचे आयोजन

- स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवानिमित्त नागपूरात राष्ट्रीय छात्र सेना, तसेच विविध हौशी एरोमॉडेलर्स संस्थांच्या सहकार्याने पहिल्यांदाच एरोमॉडेलिंग शोचे आयोजन करण्यात आले होते.

- एरोमोडीलिंग शो चे उदघाटन क्रीडा मंत्री सुनील केदार यांचा हस्ते करण्यात आले. यावेळी हॉर्स रायडिंग ची आवड मुलांमध्ये निर्माण व्हावी यासाठी हॉर्स रायडींगचे प्रात्यक्षिक एनसीसी पथकाद्वारे सादर करण्यात आले .
- या मध्ये विविध प्रकारच्या 20 एरोमॉडेल्सचे प्रात्यक्षिक एनसीसी आणि हौशी एरोमॉडेलिंगचा मुलांनी यावेळी सादर केले.

Source: AIR

योगी आदित्यनाथ यांनी दुसऱ्यांदा उत्तर प्रदेशच्या मुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली

बातमीत का

- लखनौ येथील अटलबिहारी वाजपेयी एकना क्रिकेट स्टेडियमवर योगी आदित्यनाथ यांनी सलग दुसऱ्यांदा उत्तर प्रदेशच्या मुख्यमंत्रीपदाची शपथ घेतली.
- केशव प्रसाद मौर्य आणि ब्रजेश पाठक यांनीही उत्तर प्रदेशच्या उपमुख्यमंत्रिपदाची शपथ घेतली.

मुख्य मुद्दे

- राज्यपाल आनंदीबेन पटेल यांनी त्यांना शपथ दिली.
- आदित्यनाथ हे उत्तर प्रदेशचे ३३ वे मुख्यमंत्री आहेत. संपूर्ण पाच वर्षांचा कार्यकाळ पूर्ण केल्यानंतर सलग दुसऱ्यांदा विजय मिळवणारे ते उत्तर प्रदेशचे पहिले मुख्यमंत्री आहेत.
- 403 पैकी 255 जागा जिंकून भाजपने उत्तर प्रदेशात सत्ता कायम ठेवली.
- **Source: India Today**

महत्त्वाच्या बातम्या: राजकारण

दिल्ली महानगरपालिका (सुधारणा) विधेयक, 2022

बातमीत का

- अलीकडेच, दिल्ली महानगरपालिका (दुरुस्ती) विधेयक, 2022 लोकसभेत सादर करण्यात आले.

मुख्य मुद्दे

- संसदेने पारित केलेल्या दिल्ली महानगरपालिका अधिनियम, 1957 मध्ये सुधारणा करण्याचा या विधेयकाचा प्रयत्न आहे.
- दिल्ली विधानसभेने 2011 मध्ये दिल्लीच्या पूर्वीच्या महानगरपालिकेचे विभाजन करण्यासाठी या कायद्यात सुधारणा केली: (i) उत्तर दिल्ली महानगरपालिका, (ii) दक्षिण दिल्ली महानगरपालिका आणि (iii) पूर्व दिल्ली महानगरपालिका.
- या विधेयकात तिन्ही कॉर्पोरेशन एकत्र करण्याचा प्रयत्न आहे.

महानगरपालिका बद्दल:

- भारतात, महानगरपालिका ही शहरी स्थानिक सरकार आहे जी 10 लाखांपेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेल्या कोणत्याही महानगर शहराच्या विकासासाठी जबाबदार असते.
- भारतातील पहिली महानगरपालिका 1688 मध्ये मद्रासमध्ये तयार करण्यात आली, त्यानंतर 1726 मध्ये मुंबई आणि कलकत्ता येथे महानगरपालिका निर्माण झाली.

Source: Indian Express

महत्वाच्या बातम्या: क्रीडा

SAFF U-18 महिला फुटबॉल चॅम्पियनशिप 2022

बातमीत का

- झारखंडमधील जमशेदपूर येथे आयोजित SAFF U-18 महिला फुटबॉल चॅम्पियनशिप 2022 चे विजेतेपद भारतीय संघाने जिंकले आहे.

मुख्य मुद्दे

- भारताला बांगलादेशकडून ०-१ ने पराभव पत्करावा लागला पण तरीही चांगल्या गोल फरकामुळे तो स्पर्धेचा चॅम्पियन बनला.
- स्पर्धेतील मौल्यवान खेळाडू आणि स्पर्धेतील सर्वाधिक गोल करणारा लिंडा कोम ही होती, जिने स्पर्धेत पाच गोल केले.
- **Source: TOI**

महत्त्वाच्या बातम्या: पुस्तके

दलाई लामा आणि डेसमंड टुटू यांनी लिहिलेले लहान मुलांचे पुस्तक 'द लिटल बुक ऑफ जॉय'

बातमीत का

- नोबेल शांतता पारितोषिक विजेते दलाई लामा (14वे दलाई लामा- तेन्झिन ग्यात्सो) आणि आर्चबिशप डेसमंड टुटू यांनी लिहिलेल्या बेस्टसेलरची चित्र-पुस्तक आवृत्ती, 'द लिटल बुक ऑफ जॉय' या शीर्षकाने प्रकाशित केली जाईल.

महत्त्वाचे मुद्दे

- रँडम हाऊस चिल्ड्रन्स बुक्सने जाहीर केले की सप्टेंबर २०२२ मध्ये "द लिटिल बुक ऑफ जॉय" प्रकाशित होईल, ज्यात राहेल न्यूमन आणि डग्लस अब्राम्स यांनी मजकूर आणि कलाकार रफाएल लोपेझ यांनी दिलेली चित्रे एकत्र येतील.
- **Source: Indian Express**

byjusexamprep.com